

Izbaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejmana ali v Gorici na do n pošiljana:

vse leto . . . 15 K
 10
 5

Posamične številke stanejo 10 vin. V Gorici se prodaja „Soča“, v vseh tobakarnah.

„Soča“ ima naslednje i redne priloge: Ob novem letu „Kazino! po goriskem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnice, parnikov in poštne zvez“. Na naročila brez doposlano naročnine se ne oziramo.

SOČA

Uredništvo
 nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. na desno.

Upravništvo
 se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Oglasit in poslanice se računijo po Petič-vrstah, če tiskano 1-kraf 16 vin., 2-kraf 14 vin., 3-kraf 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

„Vse za narod, svobodo in napredek!“ Dr. K. Lavrič.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. — Telefon št. 83. — „Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. J. Fabčič) tiska in zal.

„Gorici“ in „Primorskemu Listu“

Citatelji „Soče“ se najbrže začudijo, da danes polemizujem z imenovanima listoma in se podpisujem celo s polnim imenom. Že poldrugo leto ne čitam goriskih klerikalnih listov, to pa edino zategadelj, da ne „padem v skušnjavo“. Poznam predobro peklenko zlobo in strankarsko zagrizenost ljudi, ki izlivajo svoj strup, svojo žalost, svojo jezo v predale klerikalnih listov. In ker predobro poznam našo domačo zgodovino zadnjih 25 let, bi se čisto težko prenehal, da bi včasih ne udaril lažnikov po ustih. Po drugi strani sem pa z pet uveren, da vsa napredna javnost tudi dobro pozna klerikalno zlobo in brezvestnost, ki divja po naši ubogi deželi, zato je take vrste polemika nepotrebna. — Ker pa so obrnjen klerikalne pušice v glavnem proti meni, sem naročil uredniku, da me ni treba braniti, ako mi skrajno nujna potreba. Samo tedaj, ako bi bilo prebuda žaljeno moje osebno poštenje, na me opozori na klerikalno pisarnjo. Zato zadnje čase „Soča“ ni reagovala na mnogotere udrihanje v klerikalnih listih.

Tudi danes bi ne bilo te polemike, ako bi se ne bila oglasila 5. t. m. pri meni ugledna oseba, ki me je vprašala, ali „Soča“ kaj odgovori na članek v „Gorici“ 2. t. m. Da tedaj „Gorice“ še nisem čital. Ker je „Soča“ dolžna, zastaviti prav v tej aferi svojo besedo v obrambo po krivem sumničenih in obrekovanih oseb, zato eva me danes iz rezerve v ognju za resnico proti laži, proti spletkarstvu in sumničenju v klerikalnih listih, v glasilih katoliške duhovščine naše dežele, ki nekaznovano sejejo spore, jezo, sovraštvo, pahujšanje pod patronanco Ekselence dr. Frančiška Sedeja!

Pri tej priliki pa podam še sliko klerikalnega terorizma, klerikalne objestnosti, nehonetnosti in neljalnosti povodom „Preklicca“, ki sva ga podpisala g. Ivan Kavčič in jaz v „Soči“ 28. pr. m.

„Soča“ od četrtega je objavila „Poslanice“ prof. Berbuču. Naj dodam še jaz nekaj ocvirkov!

„Gorice“ se je drznila pisariti še 2. t. m., kako da je bila nepotrebna ožja volitev med prof. Berbučem in g. Obljubkom 1. 1908., da so bili nepotrebni velikanski troški, katere je povzročila ta nepotrebna volitev našemu ljudstvu in državnemu žepu. In z vsa brezvestnostjo nizke duše do tujca: „Zgodilo pa se je vse to radi tega, ker je nekdo ponaredil volilni rezultat.“ Takoj na to prita-kline ime takratnega višjega okr. komisarja g. Gasserja, kateremu je bilo poverjeno nadzorstvo pri volitvah. „Gorice“ pa niti z besedice ne odvrne suma od g. Gasserja, dasi so bili gospodje okoli „Gorice“ že davno najbolje poučeni, kako prav za prav se je izvršil skrutinij tiste volitve pred glavno volilno komisijo v St. Petru, kjer Gasser vendar ni bil navzoč in namenoma ni hotel imeti z volilnim aparatom, ko so prihajali spisi posamičnih krajevnih volilnih komisij, prav nič opraviti. Jaz sem izvedel dejanski položaj šele 5. t. m., dočim je bil prof. Berbuč o tem poučen že pred zasedanjem deželnega zbora 1. 1908. od strani barona Teuffenbacha, ki edini je vodil posle glavne komisije in nosi sam vso odgovornost za proglašena števila. Prof. Berbuč vé prav dobro, da tu ni šlo za nikaka — ponarajanja, marveč da je tu vse draga kvalifikacija na mestu. Vkljub vsemu temu pa dopušča, da „Gorice“ še 2. t. m. ribari v motni vozi, vtiha v to afero okr. glavarja Gasserja, pa ne migne niti z besedico o baronu Teuffenbachu — in se povzigne do take-le perfidnosti:

„Torej volilne spise je nekdo ponaredil. Sumničenja in obdolžitve, tičočee se

prof. Berbuča, katere je objavila „Soča“ v inferimiranem članku, so popolnoma ncopravičene in neosnovane. Ostane pa žalibog še vedno nerešeno vprašanje, kdo je bil torej tisti, ki je volilne spise ponaredil?! kajti sami se vendar niso ponaredili.“

Dostavljam, da je že „Gorica“ sama debelo tiskala besede: — „kdo je bil torej tisti, ki je volilne liste ponaredil?!“

Tako torej! Kar je natančno vedel prof. B. že 1. 1908. in po njem brez dvoma tudi dr. Gregorčič, tega „Gorica“ še 2. t. m. „žalibog“ ni mogla rešiti . . .! Za vraga, čemu pa prof. B. ne objavi v „Gorici“, kar mu je povedal baron Teuffenbach že 1. 1908. — pa bi bilo vse jasno, četudi precej pazno, in bila bi izključena sleherna sumničenja brezdvomno na krivo adresu, ki so našla še prav posebno pointo v zaključku članka, ki s satansko rafinirano-stjo namigava, da . . . „je marsikomu pri srcu odlegla, ko je izvedel, da je obravnava ustavljena.“

Sodba čitateljem!

Ob priliki, ko je bila ta obravnava ustavljena, so dosegli goriski klerikalci rekord v neljalnosti, nehonetnosti, nemožatosti po dovršenem boju. Namesto nadaljnjega boja pred porotniki je bila vsled posebnih goriskih razmer še najpametnejša poravnava: „Soča“ je priobčila „Preklicca“ in jaz sem plačal v torek dr. Pavletiču pravdne stroške, s ki niso bili majhni, (666 kron!!!). — pa mirna Bosna, križ čez to afero! Tako bi storil vsak dostojen nasprotnik!

Ko je „Slovenca“ pred časom priobčil „Preklicca“ vsled neke moje tožbe in tudi plačal precejšnje stroške, ali je stala v „Soči“ o tem ena neprijazna beseda? Omenjala je tisto poravnavo le zaradi tega, ker je urednik „Slovenca“ g. Ivan Štefč iz lastnega nagiba še dostavil nekaj jako lepih besed o grdih oblikah našega medsebojnega osebnega klanja. In „Novi Čas“ je moral tudi priobčiti 1. t. m. „Preklicca“ pa plačati stroške, da se

je izognil obravnavi pred porotniki vsled moje tožbe, — a „Soča“ ni smatrala vredno, da bi le z besedico omenila to zadevo.

„Gorica in „Prim. List“ pa nista mogla brzdati svojega peklenkega osebnega sovraštva, svoje strankarske strasti in škodoželjnosti, — in udri po „Soči“, hinavski zavijaje oči proti nebu, češ: Glejte, taka je ta „Soča“, da se že vsakomur gabi, in bogu bodi hvala, da jaz „Gorica“ z vrednim bratom „P. L.“ nisva taka, kakor ona.

Ker nočejo, da bi bila ta afero, ki je bila že davno pozabljena, z našim „Prekliccom“ brez hrupa končana, pa naj sledi moj odgovor, ki poda jasno sliko, v kako težkih časih živimo naprednjaki na Goriskem in kakošni elementi delujejo s peklenkimi silami proti nam.

A. Gabršček.

Lenassi in Luzzatto pred kasacijsko sodnijo.

Poročilo o tej razpravi smo hoteli pričbiti v soboto. Ker pa vsled ovir v tiskarni to ni bilo mogoče, podajemo danes to poročilo. Poročali smo obširneje o razpravi v Gorici, zato treba poročati tudi o razpravi pred kasacijsko sodnijo in bomo poročali obširneje tudi o razpravi v Trstu.

Dne 4. t. m. se je vršila razprava pred kasacijsko sodnijo na ničnostne pritožbe od strani obsojenih Lenassija in Luzzatta ter na ničnostne pritožbe državnega pravdnštva iz znanega procesa radi Banke Popolare v Gorici.

Sodni dvor je bil sestavljen tako-le: predsednik Eckl, sodniki Dejak, Marconi, Prati in Verona. Lenassija je branil goriski odvetnik dr. Flego, Luzzatta pa dunajski odvetnik dr. Rosenfeld. Lenassi in Luzzatto sta bila navzoča pri razpravi.

Maksim Gorki. FOMA GORDJEJEV.

Roman. (Dalje.)

»Tvoj oče je prišel popolnoma ob pamet...«
 »Ali pije?«
 »Še huje... popolnoma je znorel...«
 »No? O gospod! Kaj je?...«
 »Ali razumeš: neka dama se je prikazala pri njem...«
 »Kaj je ž njo?« je vzkliknil Foma, spomnivši se svoje Pelagije in kdove zakaj mu je postalo radostno v srcu.
 »Oklenila se ga je in ga sesa...«
 »Je-li tiha?«
 »Ona? Tiha, kot požar... Petinsedemdeset tisoč mu je potegnila iz žepa, kot prašek.
 »Tako? A kedo je ta dama?«
 »Sofja Medinskaja, arhitektova žena...«
 »Moj Bog! Je-li mogoče? Je-li oče... ali jo je vzel za ljubico?« je vprašal Foma tiho in začudeno.
 Kum je omahnil na stran in vzkliknil s prepričanjem in smešno buleč oči:
 »Ti si tudi nor, brat! Bogme da ti manjka! Izpametuj se! S trinšestdesetimi leti da bi si vzel ljubico... in vrh tega še za tako ceno! Paj misliš? No, to bom Ignatu povedal.«

Proti svoji navadi je bil starec nemiren in razburjen, njegova vsikdar gladka beseda je zastajala, zmerjal je in pljuval med pripovedovanjem in komaj je prišel Foma do zaključka, za kaj se pravzaprav gre. Pokazalo se je, da je bila Sofja Medinskaja, žena bogatega arhitekta, ki je bila znana celemu mestu po svoji neutrudnosti v uredničevanju raznih dobrodelnih zasnutkov, pregovorila Ignata, da je podaril petinsedemdesettisoč rubljev za ustanovitev prenočišča in ljudske knjižnice s čitalnico v mestu. Ignat je bil dal denar in vsi časniki so ga bili že pohvalili za njegovo radodarnost. Foma je bil čisto videl to damo na ulici; bila je majhna in vedel je, da jo prištevajo med najlepše ženske v mestu in da govore zlo o njenem vedenju.
 »Nič drugega?!« je vzkliknil, ko je kum nehaj pripovedovati. »A jaz sem mislil, da je bogvekaj...«
 »Ti? Ti si mislil?« se je hipoma razsrdil Majakin. Ničesar nisi mislil, mlečnozobec ti!
 »Čemu zmerjate?« je vprašal Foma začuden.
 »Povej mi... je-li po tvojem petinsedemdesettisoč rubljev mnogo denarja?«
 »To je mnogo!« je rekel Foma, pomislivši malo.
 »Aha-a!?!«
 »A saj jih ima oče dovolj... zakaj torej tako...«
 Jakov Tarasovič je zaničljivo pogledal mladeniča, ter ga vprašal z slabotnim glasom:
 »To praviš ti?«
 »Kedo pa drugi?«
 »To ni res! To govori tvoja mlada neumnost, da! A moja stara neumnost je že milijonkrat preizkušena v življenje in ta ti govori: »Ti si še ščene, prezgodaj ti je v basni lajati!...«

Že večkrat je bil preobrazoviti jezik kuma razžalil Foma. — Majakin je govoril z njim suroveje, nego oče —, a sedaj se je čutil mladenič močno žaljenega od starca in odgovoril zadržano, a odločno:
 »Ne smeli bi me zmerjati brez povoda... saj nisem več otrok...«
 Kaj pa še!« je vzkliknil Majakin, potegnil porogljivo obrvi navzgor in poškilil na stran.
 Foma je imel dovolj. Pogledal je starcu naravnost v obraz ter mu rekel s povdarkom:
 »Povem vam, da nočem več slišati vašega neutemeljenega zmerjanja... in mir besedi!«
 »Mhm... da... tako! Oprostite...«
 Jakov Tarasovič je zamižal z očmi, grizel ustnice, obrnil se proč od krščenca in molčal nekaj časa. Voz se je zapeljal v ozko ulico in zagledavši od daleč streho očtovske hiše, se je Foma nehoté z vsem telesom nagnil naprej. Tedaj se mu je kum poredno in prijazno nasmehnil ter ga vprašal:
 »Fomka! Povej, na čem si si obrusil zobe? a?«
 »Ali so postali ostri?« je vprašal Foma, radujé se nad kumovim vedenjem.
 »Že gre... To je dobro... brat, to je jako dobro! Bala sva se z očetom, da bodeš mevža. No, ali si se navadil piti žganje?«
 »Pil sem...«
 »To je šlo hitro!... Si-li mnogo pil?«
 »Zakaj pa mnogo?«
 »Ali je dobro?«
 »Ne preveč!«

(Dalje prih.)

Referent

opiše zgodovino Banke Popolare. Glede iger pravi, da šele ko so končale igre, so jih registrirali. Pravi, da Lenassi in Luzzatto sta bila v Gorici glede iger oproščena, zato je nepotrebno o tem daljšo razpravljati. Omenja, da je Colle krivo registriral, da se skriva, da se je igralo v banki. Colle je dal tvrdki Conforti in Bratti kredita 150.000 K brez kritja ter 600 K s kritjem. Glede odslovitve Colleta in ponarejene bilance poda stvarno razliko, po kateri sta bila obtožena sporazumna s Colletom, in drugo, od strani obtožencev, ki to zanikajo; ona sta kupovala tudi po odslovitvi Colleta akcije. Porotniki so priznali hudoben namen oškodovanja samo za 250 K.

Porotna klop.

Govori potem o porotni klopi. Sodni dvor je bil določil, da imajo obtoženci izbrati porotnike po tem načinu: Prvi obtoženec prvega porotnika, drugi drugega in tako dalje. Proti temu sklepu, izključujočemu prosto izbero (odklonitev porotnika) je protestiralo državno pravdnništvo in branitelji, ali sodni dvor se ni oziral na protest.

Chiurlo in Orzan.

Lenassi je bil izpovedal, da je leta 1908. zvedel od Chiurlo, da se igra v banki. Chiurlo pa ni hotel povedati imena svojega informatorja, češ, da je dal častno besedo, da tega ne pove. Državno pravdnništvo je hotelo, da se prisili Chiurlo, da pove ono ime, in odvetnik Pancrazi se je temu pridružil, ali sodni dvor je odklonil predlog v smislu § 153, ker obstoji za Chiurlo moralna dolžnost, da ne da odgovora.

Omenja iz zaslišavanja Orzana njegove besede: »O dveh milijonih se ve, kam sta prišla; o tretjem milijonu se ne ve nič.« Tu je predlagal državni pravdnik predložitev računov likvidacije; predlog je podpiral dr. Puecher. Tudi ta predlog je bil odbit. Referent omenja, da vse izgube so se beležile kot izgube igre.

Obtožnica.

Iz obtožnice omenja passus: »vsled česar so trpeli akcionarji, oziroma drugi, škodo.« Današnja obtožnica bi bila moralna takoj likvidirati banko, ko sta vedela, da je izgubljena nad polovico akcijskega kapitala, kakor to predpisuje zakon. Končno prečita še na porotnike stavljena vprašanja.

Dr. Flego.

Govori o točkah, na katerih sloni rekurz. Izbiranje porotnikov je bilo v nasprotju s § 308; po načinu izbiranja je trpel škodo njegov klient. V smislu tega § ne sme sedeti na porotni klopi noben porotnik, ki ni sprejet od vseh obtožencev; vsled formalnega pogreška obstoji pravica ničnosti iz § 344 št. 5. Dokazuje, kako so bili v soglasju v letu 1909. vsi upravni svetniki, tudi Orzan in Bader. Meseca julija pa sta dala Orzan in Bader oblasti informacije o obtožencih. Dr. Bader je prepotoval celo Italijo, da poišče dokumente in dokaze proti Lenassiju in Luzzattu. Vse obtožbe se naslanjajo na izpovedbe Colletove, kar je tudi po mnenju porotnikov izrodek fantazije.

Porotniki in javno mnenje.

Pravi, da javno mnenje je bilo nauhujskano od listov, trdilo se je, da so vsi obtoženci krivi. Porotniki so dobivali anonimna pisma in nekateri porotniki so glasovali proti svoji vesti pod pritiskom javnega mnenja, iz strahu in gnotnih ozirov.

Drugače bi bili oprostili obtožence; tako pa so si poiskali srednjo pot, izdali so verdikt za obsodbo na podlagi zneska 250 K.

Likvidacija.

Govori, da niso bili predloženi računov likvidacije. Če bi se bilo to zgodilo, bi bili dobili porotniki drugo mnenje. Predlog za predložitev računov je bil odbit; tako je bilo braniteljem vzeto orožje in pravica branitve. To tvori motiv ničnosti iz § 345. št. 5.

Vprašanje na porotnike.

V vprašanih na porotnike je formalni pogrešek, ker je sodni dvor formuliral

eno vprašanje o hudobnem namenu. Obtožnica pa ni govorila o tem.

Iz bilanc leta 1908. in 1909. so bili vsi prepričani o dobrem stanju banke; lajki niso mogli spoznati falzifikacij. Direktor Marina je v febr. 1909. izjavil, da v banki manjka denarja da pa z zneskom 600.000 K bo zopet vse na dobrem. V seji maja 1909. je rekel upravni svetnik Bombig, da dve tretjini kapitala sta izgubljeni, ali s spretno likvidacijo se da vse rešiti. — Izvedenci so delali dve leti pa niso prišli do jasnega rezultata.

Lenassi je še vlagal denar v banko in ona dva, ki sta največ trpela, sta Lenassi in Luzzatto. Prišla je likvidacija s tržaško Banko Commerciale. Vsi so se podpisali za svoto 1.900.000 K. Lenassi je dal s hipoteko 300.000 K. Bader in Orzan sta zahtevala svoj denar regresnim potom. Državno pravdnništvo tudi ne omenja, ali so imeli obtoženci ali so iskali kak dobiček; zato je zaman misliti, da so imeli le misel, oškodovati tretje osebe.

Porotniki so negirali tudi sporazumljenje med Colletom, Lenassijem in Luzzattom ter so glasovali le iz strahu, da bi imeli drugače škodo.

Dr. Rosenfeld.

Naslánja se na govor dr. Flega. Govori o treh točkah ničnosti. Glede porotnikov pravi, da so izpovedali, da so se bali ter so sodili tako iz strahu, da bi ne bili tepeni. Hoteli so oprostiti pa so obsodili. — Govori o izjavi dr. Marinaza, da se ne bo udeleževal razprave, omenja, da se niso predložili likvidacijski računi. Tri so vrste igre Colletove: zase, za banko in za tretje osebe. Chiurlo je bil mogoče sporazumljen s Colletom, ker ni hotel povedati imena informatorja.

Prihajala so grozilna pisma preiskovalnemu sodniku, državnemu pravdniku ter porotnikom, v katerih se je zahtevala obsodba obtožencev. Porotnik Trampuš je rekel porotniku Podberšiču: da če jih oprostimo, bomo tepeni. Porotnik Comar je izjavil, da je rekel Lezzari nekemu drugemu porotniku: Ali ste sedaj prepričani, da obtoženci niso hoteli oškodovati tretjim osebam? Porotnik: Da, ali po anonimnih pismih sem tudi prepričan, da ta večer bomo tepeni, če jih ne obsodimo. To je izjavil pred notarjem.

* *

Govoril je na to državni prokurator, izpodbija točke ničnosti, sodni dvor pa je proglasil razsodbo, da se razveljavlja obsodba v Gorici radi formalnih pogreškov med razpravo in delegiral za novo razpravo deželno sodnijo v Trstu.

Dr. Josip Vošnjak.

(Dalje.)

2. Naše politične želje.

Proti koncu te važne 2. točke pravi dr. Vošnjak v brošuri:

»Združena Slovenija« za to se moramo poganjati vsi. Po kateri poti pa bi bilo mogoče, ta namen doseči?

Po vseh okoliščinah se nam ne kaže druga pot, kakor da se zopet naravnost z našo prošnjo obrnemo do presvitlega našega Cesarja. Ta pot je, kakor posameznemu človeku tudi celemu narodu odprta in skozi postavna. Podpišejo pa naj to prošnjo Slovenci vseh stanov, vseh krajev in potem naj jo predložijo Cesarju slovenski poslanci. Prošiti pa bi morali: »Naj vladar skliče znane rodoljubne veljake slovenskega naroda, ki izdelajo in njemu na potrjenje predložijo načrt novega volitvenega reda.« Kakor bom v prihodnjem oddelku dokazal, imajo Slovenci v vseh deželnih zborih, če se ozira na njih število in na znesek davkov, ki jih plačujejo, premalo poslancev, tako n. pr. v štajerskem deželnem zboru jih imamo 5—6 pre malo. To krivico odpraviti, je tedaj pred vsem treba in to bi morala biti prva točka naše prošnje. Druga pa bi bila: »Naj vladar po novem volitveniku skliče zastopnike vseh Slovencev, da se izreko o naši prihodnji državopravni vredbi.«

Le če se skličejo samo zastopniki Slovencev, se smemo nadati, da bodo res to sklenili in predložili vladarju v potrjenje, kar bo narodu na blagor.

Ta pot je tudi popolnoma postavna, da, sam Cesar nam reče v svojem manifestu od 20. septembra 1865: »Prosta je pot, ki s ozirom na postavne pravice pelje do porazumljenja vseh narodov Mojih.« Cesar sam tedaj želi, naj bi se sporazumeli njegovi narodi med seboj in s cesarskim prestolom; tega porazumljenja pa ne bo, dokler se ne pripoznajo vsem narodom enake pravice. Pokazalo se je, da od deželnih zborov malo ali nič v tem oziru nimamo dočakovati, ker jim ni volja, preurediti njim ugodni volitvenik. Res da naši časniki zmirom pišejo in se glasijo v tem smislu, pa kdo zna, da bi jih vladar brala; in če jih tudi bere, nam lahko očita, da so to le želje posameznih pisateljev, ne pa celega naroda. Celi slovenski narod pa dozdaj kot narodna celota nima nobenega zastopa, nima tedaj druge poti, vladarju predložiti svoje želje, kakor pot prošnje ali peticije. Nastopimo jo, obrnimo se do Njih Veličanstva, kteremu so enako dragi vsi narodi Avstrije, kteremu se lahko približajo tudi najzvestejši Slovenci, saj bi to, kar prosijo, ne bilo v prid njim samim, ampak tudi v mogočnost in slavo celega cesarstva.

Prosimo tedaj, znabiti da se nam — odpré. —

Vendar združenje Slovencev samih, ko bi se tudi vsi spravili v eno skupino, je premajhena množica med drugimi narodi, ki se štejejo po milijonih. Zato bi najbolje bilo, da bi se združile vse avstrijske južno-slovanske dežele, tedaj tudi Hrvaško-slavonsko-dalmatinsko ali trojedna kraljevina in pa srbsko vojvodstvo v eno jugoslovansko skupino.

(Dalje prth.)

Mestna ženska bolnišnica v Gorici.

V seji mestnega sveta goriškega dne 26. aprila 1911. so izrekli mestni svetovalci, zdravnika dr. Bader in dr. Pavia ter deloma tudi drugi podžupan dr. iur. Venier o zdravnikih v ženski mestni bolnišnici hude obdolžitve, da ne izvršujejo svojih stanovskih dolžnosti.

Dr. Al. Pontoni je zahteval na to preiskavo in bila je dovoljena, ali preiskava se ni izvršila. Ker dr. Pontoni noče pustiti na sebi nikake obdolžitve, se je oglasil sedaj z brošuro »Il dott. Luigi Pontoni al Consiglio Comunale della Città di Gorizia.«

Ta brošura obsega zanimive reči ter kaže mestno upravo v luči, v kateri je še nismo videli:

Dr. Pontoni pravi, da je hotel v preiskavi gospodom na magistratu povedati in z neizpodbitnimi dokumenti dokazati:

1. Ko so bili sprejeti zdravniki: on, dr. Villat in Adlerstein v službo, se je nahajala mestna bolnišnica v okoliščinah, ki se jih ne da kvalificirati.

2. Po dolgem trudu in prošnjah so vendar dosegli, da so zboljšali kanalizacijo, upeljali vodo, so popravili indecentna stranišča ter odredili sobo za kopeli; vse, česar prej ni bilo. (In to naj bo mestna bolnišnica!)

3. Dolgo so se morali boriti z zdravstvenim odsekom, da so dvignili porodnice iz ozkega in nevarnega prostora v neposredni bližini sobe brez vode ter določene za seciranje trupel.

4. Po hudih bojih se je konečno po dolgem času posrečilo zapreti 6 umazanih lukenj, kamor so zapirali norce. To so bile take ostudne luknje, da so bile pravi škandal za današnje prosvitljene čase. Pomagalo je zdravnikom namestništvo, ki je zahtevalo zatvoritev gnusnih lukenj z ostrim dekretom.

5. Lazaret je bil v najslabšem stanju in desinfekcije so se izvrševale na iluzoričen način. Bolnike z nalezljivimi boleznimi so pripeljavali v lazaret v fijakarjih. Končno zopet po dolgem boju se je šele doseglo, da je magistrat kupil tak potreben voz.

Zahtevali so reorganizacijo lazareta in zavoda za desinfekcije ali čez čas šele se je nekaj storilo, pa niti od daleč ne ono, kar so zahtevali zdravniki in kar je bilo treba, tako da se ta dva kraja še vedno odlikujeta po velikih pomanjkljivostih.

6. Nekega dne je zdravstveni odsek ukrenil spraviti stranišča v bolnišnici v poseben stolpič. Zdravniki so iz higijenskih ozirov protestirali ali zaman. Obrnili so se na namestništvo in to je prepovedalo utakniti stranišča v oni stolpič.

Ali ker odsek tega ni dosegel, je pa določil prostor v drugem nadstropju, namenjen za stranišče, za sobo za kirurške operacije!

7. Ko je vstopil v bolnišnico dr. Villat, ni našel v njej nobenega pravega orodja; prve operacije so izvršili zdravniki s svojim lastnim orodjem.

8. Zdravniki so prosili, naj se jih povabi k sejam zdravstvenega odseka, zlasti kadar gre za žensko bolnišnico, pa odsek je prošnjo vselej odbil.

9. Zdravniki so zahtevali dostojno kontrolo nad svojim delom. Ali le poredkoma je prišel protofizik in župan, toliko bolj pa je bila razvita špijoža.

10. Gradbene okoliščine bolnišnice so bile naravnost nevarne. Zahtevalo se je ali zaman, da bi prišla komisija pregledat poslopje. Radi tega pa so zdravniki toliko bolj pazili in dvakrat so preprečili, da se ni udri zid, kar bi bilo imelo stranske posledice.

11. V slučaju ognja bi bile v največji nevarnosti vse bolnice na desnem krilu zavoda. Zahtevalo se je v tem pogledu od magistrata potrebne ukrepite, ali ker je ni bilo, so oni sestavili nekaka pravila, kaj storiti v slučaju izbruha ognja.

12. Po doglih bojih so dosegli kopališče Hebra, ki je koristilo že tolikim opečenkam ter pomagalo v več kirurških slučajih.

13. V raznih oddelkih bolnišnice se kaj rad pojavi legar; mnogo usmiljenk je že obolelo na legarju. Zdravniki so opozarjali magistrat, naj skrbi za to, da bolnišnica ne postane nevarno središče infekcij, iz katerega bi se mogel legar razširiti po celem mestu. Spominjali so magistrat, kaj je doletelo mesto Pulj. — Ako še sedaj razsaja legar v teh oddelkih, je to pripisovati nemarnosti prizadetega odseka.

(Pride še.)

DOPISI.

Iz komenskega okraja.

Komen, 9. dec. 1911. — Nekdo že več časa klobasari po »Primorskem Listu« in prodaja svoje oslarije praznovernemu ljudstvu kot zlato, ki je pa vse pravo blato brez nobenega smisla in temu se vsi treznomisleči možje, koji razmere dobro poznajo, s krohotom smejejo. Dopisnik osebno napada in se čisto nič ne ozira na stvar, kojo bi mel zastopati, ampak samo da pika njemu neljube ljudi, mu je glavna naloga.

Naša šola mu je na želodcu in prav rad bi videl, da bi ne bila pet- ali štiri-razrednica, ampak celo enorazrednica. Pravi, da bi »zgradba novega šolskega poslopja v Komnu navallia na davkoplačevalce ogromno butaro doklad, frater bi ne zmogli Komenci.« — Tako razume dopisnik zgradbo nove šole. On ne ve, da šole ne zida občina na svoj račun, ampak, da šole zida šolski politični okraj in plačuje stroške iz okrajnega šolskega zaloga. Dopisnik ne ve, da občina ne bode mnogo prizadeta, če ima več ali manj razredno šolo, ker to plačuje okraj. Ako smo pa mi Komenci pomagali zidati z našimi davki šolska poslopja drugim občinam v našem okraju, imamo tudi mi pravico do tega, da pomagajo vse občine — nam (Komencem) zidati našo šolo. To je jasno kot beli dan; to mora pravico in resnicoljub spoznati in le dopisnik »Prim. Lista« tega ne ve, ali pa se dela tako nevednega in neumnega. Čudno je pa to, da zamore komenski občinar tako pisati, vedeč, da je na krivi poti. — Pomilujemo ga in prosimo Boga, da bi mu razsvetlil um in pamet, da bi treznejše sodil nego je do sedaj.

Na vse druge osebne napade in neslane klobasarije ne odgovarjamo, ker jim itak narod obsoja splošno. —

Družba sv. Cirila in Metoda.

Za narodno šolo na Blanči je nabral pri Petelinčku g. Fran Sajnig, trgovec s šivalnimi stroji K 240; k temu je dodal še g. A. Jerkič, fotograf K 1.

Na Miklavževem večeru se je nabralo K 2, kar so zmanjkali narodni koleki.

Iz Sela na Vipavskem. — Svatje Andreja Bavčarja iz Sela št. 66: so nabrali 28. m. m. znesek K 2'60. Predsednik podružnice je poslal denar vodstvu v Ljubljano. Denar je nabral oče poročenca. Naj bi se vsak oče pri poroki svojih spo-minil naše prekornostne družbe. Hvalja njemu in darovalcem!

Iz Stanjele. — Tukajšnja nova podružnica dr. sv. C. in M. marljivo deluje; člani se vedno množijo. Že na praznik sv. treh Kraljev, t. j., dne 6. prosinca prihodnjega leta priredi s sodelovanjem bratskih narodnih društev svojo prvo veliko veselico v krasnih grajskih prostorih. Podružnični odbor ter pevsko društvo »Stanjele« se trudita, pokazati nekaj res okusnega. Ves dobiček prireditve je namenjen glavni družbi v Ljubljani in domačim ubogim šolskim otrokom, kar naj blagovolijo vsa narodna društva upoštevati. Obširni vspre-d veseliče se pravočasno objavi.

Domače vesti.

FZM. baron Lehner je bil dospel v soboto v Gorico ter se odpeljal v nedeljo v spremstvu več višjih oficirjev v Ajdovščino, kjer se nastani ena baterija artilerije.

Umrla je v Gorici gospa Marija Kancler, vdova po vadniškem učitelju. Dosegla je starost 77 let. Pogreb bo jutri ob 10. dop. iz hiše št. 16. v ulici P. Zorutti. Popeljava jo na pokopališče v Solkan. Naj počiva v miru!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani dobila je v času od 1. 1. 1910 — 30. 11. 1910 brez volil 199.503 K 21 v, od 1. 1. 1911 — 30. 11. 1911 pa le 125.563 K 74 v, toraj v tek. letu v istem času 73.939 K 47 v manj.

Vzela pa je družba iz glavnice 1. 1910 10.994 K, 1. 1911. 85.093 K 96 v.

Redni občni zbor »Slovenske Čitalnice« v Gorici se bo vršil dne 17. 12. 1911, ob 10. uri predp. v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo. 3. Poročilo preglednikov. 4. Volitve. 5. Slučajnosti. 6. Licitacija listov in časopisov 1. 1912. Odbor.

100.000 K podpore dobi tržiški politični okraj. Vlada je bila pri volji, dati manjši znesek, ali posebno Bugato in Faidutti sta molečevala okoli ter dosegla podpore 100.000 K »za občine, ki so najbolj potrebne«. To je izredno velik prispevek. — Koliko pa dobi gradiščanski politični okraj? Ali tudi 100.000 K? Potem bi dobila Furlanija državne podpore radi letošnje slabe letine 200.000 K!

Koliko pa dobijo Slovenci?! — Na Kras je dala vlada 40.000 K za občinske poti. Ali je to vse?! — Lahi se znajo pobrigati in kaj doseči! — Dr. Gregorčič je državni in deželni poslanec, podglavar, on je odgovorni politični vodja za Goriško deželo; ali kaj dela? Spi v Gorici in na Dunaju in hrbet kaže goriškim Slovincem. Čuječ je samo, ko treba intrigrirati! — Kakor kaže, dobi Furlanija, kar hoče — slovenski del tezele pa toliko kot nič!

Predavanje v Solkanu. — Predavanje »Slovenske čitalnice« v Solkanu se bo vršilo dne 16. dec. 1911 (v soboto) ob 8. uri zvečer v dvorani g. Alojzija Mozetiča. Predaval bode g. dr. Ernest Dereani o nalezljivih boleznih. Vstopnina 20 v, sedeži v sprednjih 4 vrstah po 20 vin. Čisti dobiček je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda. K mnogobrojni udeležbi vabi čitalnični odbor.

»Goriški Sokol« naznanja, da so darila, ki niso bila oddana na Miklavževem večeru, shranjena v Goriški tiskarni A. Gabršček, kjer jih lastniki dobé pod sledečimi p. l. ovi: Mučič Janko, Kemperle Zofka, l. esček Roza, Kovač Rožica, Solič Jožica, dr. Bačar Just, Spinčič Tončka.

»Z goriške gimnazije«. — Kot odgovor na dopis »Z gimnazije« smo dobili dolg dopis, ki hoče dokazovati, da bi v prvem dopisu napisane stvari ne odgovarjale resnici. Ali pribijemo, da je vse res, kar je povedano v prvem dopisu. — Odgovor se bavi tudi z rečmi, katerih se naš dopisnik ni dotaknil in jih sploh ni imel v mislih. — Bizantinizem pred bivšim ravnateljem zveni neprijetno! —

Čitamo pa v tem odgovoru to-le: »V prvi nemški razred je letos vstopilo 58 Lahov, 39 Slovencev in — 12 Nemcev! Ti učenci so se razdelili v dva razreda in sicer v vsakega po 29 Lahov, 19 (20) Slovencev in 6 Nemcev. Ta razdelitev je bila predlagana z namenom; da bi se varovala pri delitvi popolna pariteta. — Če pa Slovincu ne ugaja, da sedi njegov sin poleg Nemca in Laha, in Lahu ne, da sedi poleg Nemca in Slovencev, naj ga dene v slovenski oziroma v laški oddelek; in če so slovenski oziroma laški stariši zares tako nasprotni nemškemu poduku, je najlažja rešitev tega vprašanja v njihovih rokah: Slovenci naj gredo v slovenski oddelek, Lahi v laški, in potem ostane Nemcev v prvem razredu celih — 12; koliko bi jih bilo po drugih razredih in kako močan bi bil takšen nemški (tukaj v pravem pomenu besede) zavod, lahko dopisnik izračuna z matematično natančnostjo. Kdor pa samovoljno sili v nemški oddelek, ta hoče sami, da se z njim govori nemški; in kako to pravico uporablja učitelj, to je njegova stvar. Kar se tiče dokumentov; je dotična m'ajša slov. učna moč pač zahtevala v nemškem oddelku nemške prošnje, kakor so v slovenskem in laškem zahtevali slovenske in laške, itd.«

Dostavljamo, da so pedagogi opisano razvrstitev prvega razreda hudo zamerali dr. Tomišku.

V sezamskem šolskem okraju obiskuje ljuško šolo 5656 otrok. Na eno učno osebo pride z nadaljevalnim tečajem po 76 otrok, brez tečaja 68. Šolanje enega otroka stane poprečno K 31'70, na Angliškem 50, v Hamburgu 98 K. Šolski obisk je reden, da celo vzoren.

Protivojnemu sčunvanju slovenskih klerikalcev. — Reški »Novi List« je objavil članek »Odstop generala Conrada in slovenski klerikalci«, v katerem čitamo: V interpelaciji v državnem zboru sta Šusteršič in Korošec naglašala, da vlada na južnih slovanskih mejah monarhije veliko razburjenje zato, ker niso meje zadostno zavarovane. Kar se tiče neumnosti oboroževanja na italijanski meji, je najjasnejši odgovor odstop generala Conrada. Delovanje klerikalnih Slovencev ni ničesar drugega kakor navadno hujskanje na vojno, a to ne izvira iz prepričanja o kaki italijanski nevarnosti za monarhijo, nego ima popolnoma drug movens. Kar se tiče trditve klerikalne slovenske gospode, da vlada v naših krajih veliko razburjenje, skrb in strah pred sovražnim napadom, je to nekaj, kar so oni šele odkrili v svoje špekulantske svrhe. Mi na jugu ne iščemo nobene vojne niti proti Italiji, niti proti komurkoli drugemu; ta smo srečni, da se nas pušča na miru in protestujemo proti temu, da bi slovenski klerikalci prevzeli vlogo naših braniteljev, da bi govorili o našem razburjenju in strahu ter v našem imenu slikali na stene dunajskega parlamenta hudiča, ki ga niti Tako je. Podpisujemo.

Iz Podgore. — V nedeljo 24. t. m. priredi šolska mladina v Podgori veselico z jako lepim vsprejedom. Prosimo obilne udeležbe!

Vojaki aviatiki so že došli v Gorico. Na Velikih Rečicah prično z vajami, kakor hitro preneha deževno vreme. — Pripe-ljali so v Gorico 4 monoplane Etrich. Take monoplane rabijo v Tripolitaniji italijanski oficirji.

»Forst- und Domänen-Direktion« se glasi še vedno napis na gozdnem uradu na Solkanski cesti. Prejšnji ravnatelj je bil Čeh in upal je marsikdo, da se zavzame za to, da se napis odstrani in nadomesti s trojezičnim, ali zmanj smo čakali tega. Kakor pa znano, je sedanjí ravnatelj zagrižen Nемеc in tak človek, da ga še nemški uradniki ne morejo trpeti. Kot tak je velik slovanožerec in gotovo se težko posreči proti Slovincem pri tem uradu do kruha. Jedino njegovo delo je do sedaj to, da se je cena lesu zopet zvišala. Kot velik german je gotovo proti trojezičnosti, zahtevamo pa odločno od poljedelskega ministra, da naj ukaže pri tem c. kr. uradu v Gorici trojezični napis in opozarjamo tudi poslance na to!

Pustite uradne osebe na miru, ko vršijo svojo službo! — Sodni sluga Duša je imel nalogo pri Jos. Mozetiču v Renčah skvestrirati neke reči. Mozetič se mu je zoperstavljal in Duša je moral poklicati na pomoč občinskega redarja. Mozetič je bil radi javnega nasilstva obsojen na 1

meseč težke ječe z jednim postom in trdim ležiščem.

»Roparski napad«. — Tudi »Gorica« je sporočila v soboto, da so trije fantje iz Opatjegasela napadli Laha Fabro z roparskim namenom. Tisti trije fantje so z Vrha v opajski občini in ne iz Opatjegasela, z Vrha, kjer je vse klerikalno in kjer učitelj je pater Balič. Klerikalci vzdržujejo kakor se vidi iz Gorice, vest o roparskem napadu!! — Tisti trije fantje, ki so šli v hišo, katere »Gorica« noče imenovati potem ko so, kakor ona trdi, napadli Fabra, so klerikalci! Fantje so v zaporu. — Kar ne moremo si misliti, da bi bili storili kaj takega, česar jih dolžijo klerikalni listi!

Izseljevanje iz Furlanije. — Dne 7. t. m. se je odpelalo s postaje v Červinjano okoli 100 oseb v Ameriko; te so iz Joanizá, Pertcol in Altur. Tekom leta je odšlo iz Furlanije v Ameriko par stotin oseb.

V kaznilnici v Gradšču ob Soči je bilo koncem septembra letos 192 kazencev slovenske narodnosti, 40 Lahov in 40 Nemcev. Čuvajev je 23 Lahov in 21 Slovencev.

Na krivih poteh. — Policija v Gorici je prišla v soboto ponoči 2 dečka Fr. Furlanija, 10 let starega, in M. Maraža, 11 let starega, ker sta se klatila okoli po mestu. Oba policija že pozna, zlasti zadnjega radi izvršenih tatvin.

Vojaški dezertir. — Dezertiral je od pešpolka št. 97. v Trstu Anton Strosar iz Gorice ter se predstavil 9. t. m. karabini-jetjem v Corno di Rosazzo. Morda ga vleče sree v Tripolis!

Redarju se je zoperstavljal in bil je okoli sebe neki 22 letni kovač Ernest Mavrenčič iz Gorice; namreč v neki gostilni na Tržaški cesti so se pričekali in on med njimi. Redar mu je velel, naj se odstrani. Ta pa ni hotel, marveč je še pograbil redarja. Redar je poklical na pomoč nekega vojska, ali Mavrenčič se je izmuznil. Končno sta ga ujela v mestu, kjer se je pa zoperstavljal, da sta ga le težka ukrotila. Ukroti pa ga že sodnija.

Zveza narodnih društev.

Pevsko bralno društvo »Tomaj« v Tontaju sklicuje redni letni občni zbor na dan 24. t. m. ob 2 in pol uri popoldne v čitalnici. Dnevni red: Poročilo predsednika, 2. poročilo tajnika, 3. poročilo blagajnika, 4. poročilo knjižničarja, 5. Volitev novega odbora, 6. slučajnosti.

Politični pregled.

Poslanska zbornica je nadaljevala včeraj debato o proračunskem provizoriju. Govorilo je več govornikov, med njimi dr. Čingrija, ki se je dotaknil tudi slovenskih naših teženj. Nemško-nacionalni poslanec Langenhahn je potem interpeliral demobranskega ministra Georgija, da avstrijska vlada sama podpira italijansko špijonažo v Avstriji, ker so italijanski finančni stražniki nameščeni v nekaterih avstrijskih obmejnih krajih, tako zlasti tudi v mestu Riva na Tirolskem, ki je že par let sem urejeno kakor obmejna trdnjava.

Italijanska finančna straža je organizirana strogo po vojaško in ima po svojem reglementu dolžnost, da poroča italijanskim vojnim višjim oblastnjim vse, kar vidi in čuje zanimivega v vojaškem ožiru. Avstrijska vlada torej vzdržuje tako v avstrijskih obmejnih trdnjavah privilegijano in informirano italijansko špijonožvo.

Interpelacija je zbudila v zbornici velikejsko pozornost. Interpelantje so zahtevali takojšnjega odgovora od demobranskega ministra Georgija.

Kam pride italijanska pravna fakulteta? — Sedaj jo pošiljajo v Prago. Vlada se čisto resno bavi z načrtom, namestiti to fakulteto v Pragi. Govori pa se tudi o kompromisu z Jugoslovani, da bi se fakulteta namestila v Koprno. — Čehi pravijo, naj vlada nastani fakulteto na Dunaju, do katerega imajo vsi avstrijski narodi jednake pravice. Čehi tudi ne privolijo, da se ta stvar reši kar tako brez Slovencev. — Sicer pa je obljubljena za danes v proračunskem odseku obstrukcija proti fakulteti!!

Železničarsko vprašanje. — Predloga gledé zvišanja prejemkov železniških uslužbencev ima priti v petek v zboru

v razpravo. Torej bo lahko rešena pred Božičem.

Uradniško vprašanje. — Pododsek za državne nameščence je imel včeraj sejo, v kateri so izjavili vladni zastopniki, da po predlogih pododseka bi se troški zvišali za 11 milijonov K, kar je za vlado absolutno nesprejemljivo.

Tako sta službena pragmatika in časovni avanzma za letos propadla.

V tržaškem mestnem svetu je sinoči svetovalec Pimcherle dokazoval v daljšem govoru posledice alkoholizma za prebivalstvo mesta, dokazoval s številkami, da se je konsum alkohola od leta 1900, do 1910. povišal za 70%, torej za mnogo več nego se je pomnožilo prebivalstvo. Leta 1910. se je konsumiralo v Trstu 204.008 hektolitrov vina 100.000 hl piva in 5000 hl 100% je enako 10.000 hl 50% žganja. Ako se odšteje otroke, pride na vsakega prebivalca 120 litrov vina, 70 litrov piva in 6 litrov žganja na leto. Govornik povdarja, da je alkohol močen povspesjeval-telj veneričnih in drugih bolezní ter povzročitelj mnogih pretekov in krvavih činov. Dosedaj se je storilo vse premalo za pobijanje alkoholizma, zato predlaga, da se naroči higienični komisiji, naj študira, kako bi se dalo najvsepešneje pobijati alkoholizem. Sprejeto.

Nemčija se oborožuje. — Nemška vlada bo novemu parlamentu, ki se zbere začetkom prihodnjega leta, predložila novo vojaško predlogo, ki bo zahtevala 60 do 70 milijonov mark izdatkov.

Turki so udriji v Perzijo. — Iz Teherana poročajo, da je 5000 turških vojakov prekoračilo perzijsko mejo pri Sahnasu. Turki ostanejo tam, dokler se ne unaknejo Rusi.

Vojna med Turčijo in Italijo.

Izgon Italijanov.

Turški ministerski svet je sklenil, da izžene vse Italijane iz utrjenih turških mest. V Smirni je 8000 Italijanov, na katere je ta vest najmučnejše učinkovala.

Živi zakopani.

Italijanski listi so poročali, da so Turki in Arabci po zadnjem velikem boju za Tripolisom žive zakopali italijanske vojake, da so jih mučili ter tudi ubili nekaj italijanskih ujetnikov. Poveljnik turških čet za Tripolisom pa je sedaj poslal v Carigrad poročilo, da so vse italijanske vesti o tem, da so bili italijanski ujetniki živi zakopani, izmišljene. Najodločneje zavrača taka italijanska poročila.

Razne vesti.

Napad Italijanov na Sukeldjumo za Tripolisom je ponesrečil. Italijani so se morali umakniti. — Blizu Derne je bil majhen boj. Tudi pri Tobruku so bili spopadi. — Posebnih poročil danes ni.

Razne vesti.

Klub slovenskih tehnikov v Pragi je imel včeraj sejo, v kateri se je debatiralo o vladni anketi o domači obrti ter o programu za obrtno pospeševanje.

Troški kronanja angleškega kralja v Indiji ter beda in lakota med indijskim ljudstvom. — To leto je leto lakote v Indiji. Na milijone ljudi gine za lakoto. Na tisoče jih je že pomrlo radi pomanjkanja hrane; na tisoče jih še umre. Letina je bila slaba. Tri sto milijonov prebivalcev Indije stoji pred groznim problemom: kako se preživi. V normalnih odnošajih umre tako 40 ljudi na tisoč. Bolezni in lakota so uzrok, da umrje po uradni statistiki 1.000.000 prebivalcev na leto. V zadnjih 10 letih je umrlo v Indiji za kugo 6.354.000 ljudi. To leto odnošaji v Indiji niso normalni. Ni dosti zdravih ljudi, da bi se brigali za bolnike; ni dosti živih, da bi pokopali mrtve. Ni čudo torej, če so Indijci protestirali proti temu, da se vršijo svečanosti kronanja angleškega kraljevskega para to leto. Denar zato bi se mogel bolje porabiti. Angleški parlament je vtotal svoto 600.000 dolarjev za kraljeve stroške za to kronanje. Indijska vlada je dala v ta namen 5.625.000 dolarjev. Razven tega potrosijo državni uradniki okoli 15.000.000 dolarjev iz državnih blagajn za te funkcije. In kdo vse to plača. Stradajoče ljudstvo. — Tako piše ameriški »Jadran«.

Dalje na 4. strani.

Gluhonem v kinematografu. — V Bruslju je posetila kinematograf cela šola gluhtonemih otrok. Publika in profesorji so opazili, kako se gluhonemi smejejo tako srčno pri tragičnih kakor pri smešnih prizorih. Ko so bili profesorji poprašani, zakaj se smejejo gluhonemi, so odgovorili: gluhonemi gledajo vsakemu v usta pa so to storili tudi v kinematografu. Tako so dognali, da so glumači, delajoči za kinematograf, kazali samo žalostna lica, ali v besedah so zbijali razne šale in jih govorili v najžalostnejših prizorih, torej niso nikdar govorili teksta glume, kojo so prednašali. Gluhtonemi so vse to, pazeč na usta, uganili ter se smejali.

Orgije v samostanu v Moskvi. — Petrograjski listi poročajo, da so se vršile v nekem samostanu v Moskvi velike orgije. 66 družinskih očetov je napravilo na sveti sinod ovadbo proti priorju patru Makariju. Žene onih mož in hčerke so bile znečastjene in zapeljane. Menihi so spravljali ženske v samostan pod pretvezo pobožnih molitev in ekscercij.

Novo Südmarkina podjetje. — Pod okriljem »Südmarke« se je osnovala v Gradcu južnoštajerska zadruga z o. j. za vnovčevanje zelenjave in sadja ter obdelavanja vrtov, ki bo imela v Pragarskem svoja skladišča in sčasoma tudi tovarno za konzerve. Naloga te zadruge je tudi po pravilih, naseljevati nemške vrtnarje ter tem preskrbovati za vrtnarstvo primerna zemljišča. Član zadruge more biti samo Nемец.

Celovška občina in prodaja premoga. — Celovška občina je dobila 27.000 kilogramov premoga, katerega bo prodajala občinstvu v množini 50 do 500 kilogramov za ceno 2 K 70 vinarjev za 100 kg.

Belgijski parnik ponesrečil. — Belgijski parnik »Vandyken« je zadel ponoči na skalo pred svetilnikom v Stevens mu. Voda je tako hitro drla v parnik, da ga je morala takoj zapustiti posadka (18 mož). Rešilni čoln je prekucnil val. Vsi mornarji so zato padli v morje. Drugemu inženirju se je posrečilo, da se je sam rešil na razbito ladjo in rešil še tri mornarje. Ostalih 14 mornarjev je utonilo.

Rudniška nesreča v severni Ameriki. — Od 207 rudarjev, ki se se nahajali v rovih rudnika v Knoxvillu, koder se je zgodila eksplozija, so rešili le tri delavce, o ostalih je gotovo, da so se zadušili.

Požar na Reki. — V oljarni ogrske rafinerijske akcijske družbe »Hungaria« je nastal velik požar. Mnogo sodov olja je zgorelo. Škoda znaša nad 600.000 K.

Sežiganje mrličev v Draždanih. — V krematoriju v Draždanih so sežgali v novembru 46 mrličev: 23 moških, 23 ženskih. Od 22. maja, odkar obstoji krematorij, so upepelili doslej 275 mrličev.

Groznin čim bližnega človeka. — V kantonu Graubünden v Mezzaselvi je znorel 35 letni učitelj Flitsch. V blaznosti je ustrelil svojega očeta, mater in dve sestri, tretjo sestro je ranil; potem je ustrelil samega sebe.

Iz vlaka je skočil, predno se je ustavil, v Trstu neki trgovec Fund. Pri skoku je zadel ob kamen in padel. Padel je na tirno menjavo ter se nevarno poškodoval. Nezavestnega so odnesli v bolnišnico.

Zrakoplovec Prodan na Reki je v nedeljo plul čez luko do otoka Čresa, potem proti Opatiji ter nazaj na Reko. Zaslužil je 1000 K nagrade od notranjega ministerstva, 1000 K darila od strani magistrata in zlato medaljo so mu dali.

Pred poroto v Trstu se je vršila razprava proti 38 letni ločeni Heleni Žic, ki je živela skupno s 70-letnim I. Spacalom. Obtožnica jo je obdolževala, da je nagovarjala nekega Capponija, naj umori Spacala. Ta Capponi je ovadil Žičevo sodni oblasti, ali pri razpravi se je pokazalo, da se je hotel Capponi le maščevati, ker je Žičeva zavračala njegove ljubezenske ponudbe. Žičeva je oproščena obtožbe.

Most se je zrušil v Kazanu vsled velikega premikanja ledu na Vo'gi; 200 delavcev, ki so delali na mostu, je padlo v reko. Najbrže so vsi utonili.

Književnost.

David Annmann: Mazdazman-Djätetik u. Kochbuch. — Cena K 2'40, vez. K 3'60. Knjiga obsega temeljno naziranje normalne hranitve (93 strani) v kratkih odstavkih, razumljivo in pregledno razvrščeno. Če hočemo pravilno rešiti naša živ-

ljenjska vprašanja, moramo imeti vedno pred očmi cilj človeka. To pravilo moramo uporabiti tudi pri dieti. Razvite človešiva je doseglo tisto stopinjo, na kateri je potrebno posvetiti vse moči razvitju živčnega sistema in možgan. Ta cilj ima pisatelj Mazdazman-Djätetik vedno pred očmi. V dosego tega cilja je treba zaprečiti vsako zapeko jedi v želodcu. V tem oziru soglašamo popolnoma z nauki mislecev starega veka kakor: Zarathustra, Pythagoros, in ne moremo pritrčiti modernemu naziranju: da prebava zavisi od vretja v želodcu. Vsaki delavec z glavo ve, da je posebna stran možgan tako dolgo deloma nerabna, dokler traja v želodcu in črevih vretje, da je v takem stanju duševna delavnost popolnoma mehanična, ali celo onemogočena vsled glavobola in splošne vtrujenosti. Kedor hoče biti moderen človek, in si ohraniti prisotnost duha in lahko glavo, mora predvsem se izogniti vretju in zapeki v želodcu. Delovanje možgan je v direktni zvezi s telesnimi organi. Vsak posamičen organ ima vpliv na poseben del možgan. Kakor hitro pa ta trpi, in je zmanjšana njegova delavnost, je delovanje odgovarjajočega dela možgan ovirano kakor tudi prosto razvijanje misli. Lahkota misli ostane ovirana tako dolgo, dokler ne postane določeni organ zopet delaven. Umstveno delovanje možgan kakor središče, individualne misli, presoja in ravnanje stoji v direktni zvezi z želodcem in odpovedo normalno delovanje v slučaju oviranja njegovega delovanja.

Kdor si želi naročiti to knjigo, naj se obrne na našo knjigarno v »Trgovskem domu«.

Nanut & Bregant

avtorizovana stavbena turdka
v Gorici

ulica Adelaide Ristori šte. 5
se priporočata p. n. občinstvu za vsa stavbena dela. Izdelujeta vsakovrstne načrte, proračune in kolavdacije po najnižjih cenah.

Anton Potatzky v Gorici

naslednik Jos. Terpin.

Na sredi Raštoja.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje keparnišče srebročkoga in drobnega blaga ter tkanin, prajo in nitij.

POTREBŠČINE

za pizarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in šovlarje.

Svetilnice. — Ročni veneli. — M. šne kufličice.

Hišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjavo, trave in datlje.

Najbolje čistilna sredstva za kramarje, krošnjarje, proračunale po sejmih in trgih ter na deželi.

Za one, ki trpijo na želodcu!

Vsem onim, ki so si nakopali kako želodčno bolezen s prehlajenjem ali s preoblastenjem želodca, z zaužitjem slabih, za prebavo težkih prehranskih ali prvotnih jedi ali z nezmernim življenjem kakor: želodčni katar, krče v želodcu, bolečine v želodcu, težva prebava in zasliženje, se priporoča tem potom dobro domače sredstvo, čegar blagodejni vpliv se je preiskusil že več let. In to je

Hubert Ullrich-ovo želiščno vino.

To želiščno vino je izdelano iz izvrstnih, zdravilnih želišč in iz vina ter ojači in oživi prebavne organe človeka. Želiščno vino odstrani nerednosti pri prebavljanju in pospešuje tvoritev zdrave krvi.

S pravčasno porabo se udušijo želodčne bolezni že v kalu. Zatorej se ne sme obojavljati pri vporabi. Simptomi, kakor: glavobol, koleanje, zganje, napihnjenost, bljuvanje, ki se pojavljajo pri starih želodčnih boleznih, poenjajo večkrat po par požirkih tega vina.

Zaprte in njega slabe posledice, kakor kolika, utripanje, srca, slabo spanje, kakor tudi nabiranje krvi v jetrah, v slezeni in hemoroidne bolečine se odstranjuje z želiščnim vinom. Želiščno vino odstrani neprebavljivost in vse nepotrebne stvari iz želodca in čreves s tem, da pospešuje stol.

Suho in blede obličje, pomanjkanje krvi,

slabost so po navadi posledice slabe prebave, pomanjkljive krvotvoritve in bolnega stanja jeter. Osebe, ki nimajo teka, so nervozno oslabiljene in ozlovoljene. Trpijo na glavobolu, so brez sna, hirajo in trpijo. Želiščno vino daje oslabiljenemu življenju novo moč. Želiščno vino povzdigne tek, pospeši prebavo in hrano oživilja prejembo snovi, pospeši tvoritev krvi, pomiri razdražene živece in vstvari novo veselje do življenja. Mnoga priznavanja in zahvale spridučejo to.

Želiščno vino se dobi v steklenicah po 3 in 4 K v lekarnah sledečih krajev: Gorica, Korana, Gradišče, Romans, Ajel, Campolongo, Ronke, Tržič, Ajdovščina, Gor. Idrija, Tolmin, Kanal, Čedad, Videm, Palma, Červinjan, Og. ej, Fiumičel, Gradež, Sežana, Vipava, Postojna, Trst, Milje itd., kakor tudi v vseh drugih manjših in večjih krajih Goriško-Gradiščaške in lekarnah.

Tudi razpošiljajo lekarne v Gorici želiščno vino po originalnih cenah v vse kraje Avstro Ogrske.

Svari se pred ponarejanjem!

Zahtevajte izrecno

Hubert Ullrich-ovo želiščno vino.

Moje želiščno vino ni nobeno tajno sredstvo; njegove sestavine so: vino malaga 450.0, vinski škrljaj 100.0, glicerina 100.0, črno vino 240.0, sok jerebice 150.0, črešnjev sok 321.0, aniz, razne rastlinske korenine itd. Te sestavine se zmešajo.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

(V lastni hiši, Gosposka ulica št. 7, I. nadstr.) — Telefon št. 79.
Račun pošne hranilnice št. 637.315.

Na obnem zboru dne 23. aprila 1911. se je določilo:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 1/2 %. Stalne večje vloge z enoletno odpovedjo po dogovoru. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Brezplačni hišni hranilniki.

Posojila se dajejo zadržnikom na vknjižbe po 5 1/2 %, na varšičino ali zastave in na menjice po 6 %.

Glavni deleži se obrestujejo koncem leta 1909. s 6 %.

Stanje 31. dec. 1910: Zadržnikov 1886 z deleži v znesku 73.642 kron. — Hranilne vloge: 1.423.351.26. Posojila: 1.488.919.— — Reservni zaklad: 96.847.44. — Vrednost hiš: 372.096.66.

Mali oglasi.

Najmanjši pristojbina stane 60 vin. Ako je oglas obsežnejši se računa za vsako besedo 3 vin. Najprejpravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih se očelji (in celo v mestu) nihče ne pozna, kaj njeje to stvarirajo. Škoda ni majhna.

Meblovana soba s hrano ali brez, se odda v najem v ulici Ascoli št. 16, I. nadstr.

Hiša z gostilno

v eni najbolj živahnih ulic v Ljubljani s hlevom in šupo, z vitom za goste in vrtom za zelenjavo se radi bolezn

proda.

Pod hišo je 20 m dolga in 4 m visoka klet. Hiša je pripravna tudi za vsako drugo obrt in je še 16 let prosta davka.

Poizve se: **Prisojna ul. št. 5.**

FANI JELINEK GORICA

za mesnicami št. 8, I. nadstr.
masira pod zdravnikovim nadzorstvom one, ki trpe na revmatizmu.

Udkovana pekarija in sladčearna

Karol Draščik

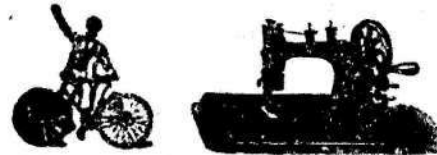
v Gorici na Koran v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinnejega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butalkah. Pr. poroča se slavnomu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno posrežbo po jako zmernih cenah.

Dvonadstropna hiša se prodaja

v sredini mesta Idrije, na prometnem kraju. V njej se nahaja že nad 30 let gostilna. — Hiša je jako pripravna za trgovino ali vinsko kupčijo na debelo, ker ima prostorno klet. Cena 25.000 K. Naslov pové naše upravništvo.

Velika zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrionov itd. Mehanična delavnica. Poliranje z električno gonilno silo ter emajljanje dvokoles na plin. **Kolesarjem v korist!** Kdor hoče staro dvokoles obnoviti, naj ga takoj pošlje emajlirat stane K 6.—, v različnih barvah K 8.—

Batjel-u
Gorica
Stolna ulica 2-4.
Prodaja tudi na obroko.
Ceniki poštnine prosti.
Velika izbira že rabljenih dvokoles in vsakovrstnih strojev.